

коштів на їх модернізацію, що істотно впливає на конкурентноздатність продукції підприємств; недостатність інформації щодо фінансово-економічного стану підприємств у акціонерів та керівників підприємств, потенційних інвесторів і кредиторів, а також у органів виконавчої влади; нестійка та нерегульована структура власності товариств, що знижує їхню інвестиційну привабливість для приватного капіталу. Перелічені вище проблеми, як зазначає А.М. Штангерт, призводять до економічної нестабільності, збільшують значення та роль антикризового управління підприємством [2].

Специфічні дії в рамках антикризового управління можна представити у вигляді послідовності кроків, які по-різному представлені в роботах різних авторів. Так, Е.С. Мінаєв і В.П. Панагушин вважають, що антикризове управління включає:

- аналіз зовнішнього середовища й внутрішнього потенціалу конкурентних переваг підприємства для вибору стратегії його розвитку на основі прогнозування свого фінансового стану;

- попередню діагностику причин виникнення кризових ситуацій в економіці й фінансах підприємства;

- комплексний аналіз фінансово-економічного стану підприємства для встановлення методів його фінансового оздоровлення;

- бізнес-планування фінансового оздоровлення підприємства;

- процедури антикризового управління й контроль за їхнім проведенням.

Якщо ж підприємство, використавши всі свої можливості, так і не змогло вийти з кризового стану, то воно повинне звернутись до зовнішньої допомоги, яка має форму санації. Санація являє собою систему заходів, яка здійснюється для запобігання банкрутства і

його фінансового оздоровлення. Ціль санації вважається досягнутою, якщо вдалося, за рахунок зовнішньої фінансової допомоги при реорганізації підприємства нормалізувати його діяльність і уникнути оголошення підприємства-боржника банкрутом з припиненням його діяльності і продажу майна.

Важливим чинником у забезпеченні стабільної діяльності окремого підприємства, як і будь-якого іншого суб'єкта господарювання, є законодавчо закріплений обов'язок інститутів влади створювати механізми захисту національних фінансово-економічних інтересів і протидіяти впливу зовнішніх і внутрішніх загроз. Українські економісти визначають об'єктами антикризової складової нестійкі мікроекономічні системи, які через управлінські помилки, несвоєчасність чи некомпетентність, а, можливо, і через зловмисність прийнятих рішень потрапляють у кризовий стан, що може призвести до банкрутства чи ліквідації підприємства. Тобто автори наполягають на тому, що криза на підприємстві у 80% випадків спричиняється помилками вищого управлінського персоналу [3].

Отже, антикризове управління істотно відрізняється від традиційного управління підприємствами, має свою специфіку, що пов'язана з суттєвими змінами в умовах діяльності підприємства, а також з непередбачуваністю ситуації та новими управлінськими проблемами. Можна виокремлювати специфіку превентивного, стабілізаційного та післякризового управління, оскільки задачу виходу з кризи та підвищення фінансово-економічної стійкості підприємств не можна розглядати як стислий у часі одноразовий діловий прийом, або як набір необхідних активних дій менеджменту із застосуванням інструментарію усунення неплатоспроможності боржника. Це динамічний процес, в якому управління підприємством після кризи має окреме функціональне призначення.

Література

1. Чигиринець О.А. Інвестиційна стратегія підприємств в системі стимулів активізації інвестиційних процесів в національній економіці // Іноземні інвестиції та національний капітал: парадигма взаємодії: зб. наук. праць. Серія: Безпека економічних трансформацій. – К. : Вид-во "Сатсанга", 2001. – Вип. 15. – 108 с.
2. Штангерт А.М. Антикризове управління підприємством: навч. посібн. / А.М. Штангерт, О.І. Копилюк. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 335 с.
3. Ткаченко А.М. Концептуальні підходи до антикризового управління в сучасних умовах господарювання: [монографія] / Ткаченко А.М., Коваленко О.В., Єлєць О.П. – Запоріжжя Вид-во: Запорізької Державної інженерної академії, 2010. – 356 с.

УДК 658.011.12 (075.8)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Гончарук С. – ст. 5-го курсу, гр. ЕППвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Дончак Л.Г.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Сучасний динамічний та нестабільний розвиток економіки вимагає від підприємств пошуку нових шляхів максимального використання можливостей підприємства. Саме потенціал суб'єкта господарювання є важливим критерієм його функціонування та основою подальшого розвитку.

Дослідження сутності терміну «потенціал» знайшло відображення у працях С.Г. Струмліна, Л.І.

Абалкіна, Л.І. Самоукіна, Р.В. Маршукова, В.М. Авдєєнка, М.І. Іванова, О.С. Федоніна, І.М. Репіної, О.І. Олексюк, Н.С. Краснокутської, Н.В. Касьянкової, Б.Є. Бачевського та інших вчених. Проте, й досі в економічній літературі відсутнє єдине трактування даної категорії. Складність і недостатня розробка поняття «потенціал» стали причиною безліч точок зору його тлумачення і визначення.

Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «*potentia*» й означає «приховані можливості», які в господарській практиці завдяки праці можуть стати реальністю [1, с.170].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день мають місце чітко визначені дві ресурсні позиції щодо сутності потенціалу підприємства. Перша позиція розглядає потенціал як сукупність ресурсів без урахування їх взаємозв'язків та участі у процесі виробництва. Так, Л.І. Абалкін стверджує, що потенціал є узагальненою, збірною характеристикою ресурсів. І.І. Лукінов та його співавтори розуміють потенціал як «кількість та якість ресурсів, які має та чи інша система». Відповідно до другої ресурсної позиції, потенціал є сукупністю ресурсів, здатних виробляти певну кількість матеріальних благ. На думку представника даної позиції Є.Б. Фігурнова, потенціал «характеризує ресурси виробництва, кількісні та якісні їх параметри, які визначають максимальні можливості суспільства з вироблення матеріальних благ у кожний даний момент» [2, с.7].

На думку Рябенко В.В., потенціал є інтегральною, системною характеристикою підприємства, що відображає як тенденції та результативність його функціонування і розвитку, так і здатність до виживання в умовах кризи та адаптації до зовнішніх умов. Формування потенціалу підприємства – це процес, який здатний змінити траєкторію руху або намічений режим функціонування в процесі адаптації до впливів зовнішнього середовища з метою збереження, розвитку вже наявних або створення нових конкурентних переваг. Потенціал характеризує можливість підприємства виживати шляхом адаптації до множини кризоутворюючих факторів [3, с.65-66].

Також слід звернути увагу на те, що чимало авторів розглядають потенціал як систему матеріальних та трудових факторів, що забезпечують досягнення мети виробництва. Основою для такого підходу є висловлювання К. Маркса про те, що засоби

праці, предмет праці та робоча сила як фактори виробництва та елементи утворення нового продукту виступають як можливості, що підкреслює їхній потенційний характер. Для перетворення цієї можливості на дійсність «вони мають з'єднатися». Це положення є принципово важливим для аналізу і розроблення методів вимірювання потенціалу, тому що екстенсивний динамізм розвитку виробництва в деяких випадках послабив увагу дослідників до питань поліпшення використання вже нагромаджених ресурсів. М. А. Іванов, Ю. Г. Одегов, К. Л. Андреев та інші стверджують, що дослідження ефективності розвитку економіки мають базуватися не на досягнутому рівні використання ресурсів, а на потенційних можливостях виробництва. Зі збільшенням масштабів виробничого апарату зростає значення задач, пов'язаних зі всебічним і найраціональнішим використанням внутрішніх можливостей розвитку виробництва [4, с.8].

Процес формування потенціалу підприємства є одним з напрямків його економічної стратегії і передбачає створення й організацію системи ресурсів і компетенцій таким чином, щоб результат їхньої взаємодії був фактором успіху в досягненні стратегічних, тактичних і оперативних цілей діяльності підприємства. При цьому використовуються такі основні наукові підходи: системний, маркетинговий, функціональний, відтворювальний, інноваційний, комплексний, інтеграційний, динамічний, оптимізаційний, структурний, ситуаційний та інші.

Таким чином, під потенціалом підприємства доцільно розуміти наявні та потенційні можливості господарюючого суб'єкта забезпечувати ефективне функціонування за умов високого рівня невизначеності зовнішнього середовища. Саме потенціал підприємства показує його здатність максимально використовувати матеріальні, фінансові та трудові ресурси з метою досягнення результативності та ефективності господарської діяльності.

Література

1. Розуменко С. М. Теоретичні підходи до визначення сутності потенціалу підприємства як економічної категорії / С. М. Розуменко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 3 (23). – С. 170-172.
2. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства : формування та використання: підручник / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морева, О.В. Белякова, О.Б. Балакай. – К : ЦУЛ, 2013. – 248 с.
3. Рябенко В. В. Формування потенціалу підприємства в умовах кризи / В. В. Рябенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12. – С. 65-68.
4. Федонін О. С. Потенціал підприємства : формування та оцінка : навч. посібник / О. С. Федонін, І. М. Рєпіна, О. І. Олесюк – К : КНЕУ, 2004. – 316 с.

УДК 336.72

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Семенюк О. – ст. 4-го курсу, гр. ЕППвн-41

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Дончак Л.Г.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується динамічним розвитком та зміною ринкового середовища і посиленням його впливу на суб'єктів господарювання, що ускладнює управління їх адаптацією до мінливого оточення. Тому

ефективність існування підприємства в першу чергу залежить від ефективного та раціонального використання та управління капіталом, оскільки він відображає економічні процеси підприємства та його стан у цілому. Проблема управління капіталом є як